

XVIII. krajská soutěžní přehlídka venkovských divadelních souborů 1986

Skončila XVIII. krajská soutěžní přehlídka venkovských divadelních souborů, jejíž první část se konala od 10. do 12. dubna 1986 v Libici nad Cidlinou, druhá část od 17. do 19. dubna 1986 ve Žlebech. V první části přehlídky vystoupily tři soubory:

divadelní soubor K.J.Erbena Společenského klubu pracujících Žebrák, nositel ceny A.Zápotockého, s inscenací hry Jiřího Hubače Dům na nebesích,

divadelní soubor "Vydra" ZV ROH Vitana n.p. závod Byšice s hudební komedií Zdenka Petra a Vladimíra Dvořáka Stu dukátů za Juana

a divadelní soubor JZD Spojeného klubu pracujících MNV Bystřice u Benešova s inscenací aktovky Nataši Tanské Duel.

Ve druhé části přehlídky vystoupily dva soutěžní soubory:

Divadelní soubor Vojan Střediskového kulturního zařízení Libice nad Cidlinou s pohádkou Josefa Lady Princezna Máňa,a

znovu divadelní soubor JZD Spojeného klubu pracujících MNV Bystřice u Benešova s inscenací hry Azata Abdullina Třináctý předseda.

Mimo soutěž vystoupil ve druhé části přehlídky ještě dětský divadelní soubor Kulturního a společenského střediska Žleby s pohádkou Jaromíra Sypala Kouzelník Dik a jako host přehlídky divadelní soubor Tylovo divadlo Osvětové besedy Ořechov u Brna s inscenací hry Ivana Tallera Komédie o chytrosti.

Celkem tedy soutěžily na krajské přehlídce 4 soubory ze Středočeského kraje s 5 inscenacemi, bystrický soubor uvedl inscenace dvě. Mimo soutěž ~~hospodařily~~ vystoupily dva soubory. Dovolte, abych na tomto místě poděkovala divadelnímu souboru z Ořechova u Brna za jeho inscenaci, která ukončila letošní krajskou přehlídku důstojně a hlavně inspirovatelně. Představení ořechovského souboru jak svým přístupem k předloze tak svými inscenačními postupy ^{je} v mnohém poučné pro každý soubor, který hledá nové a neotřelé ^{divadelní} výrazové prostředky pro co nejpřesvědčivější sdělení hlavních myšlenek díla. Dále mi dovoluji, abych s uspokojením konstatovala, že žlebský dětský divadelní soubor, ač teprve tři roky starý, se má čile k životu. Letošní dramaturgická volba textu, tentokrát z oblasti repertoáru přímo pro dětské soubory, i první kroky k metodice, vycházející ze specifiky dětského divadla, svědčí o narůstající poučenosti vedení souboru i o snaze vést děti k bezprostřednosti, přirozenosti a k rozvíjení fantazie.

Dramaturgie letošní krajské soutěžní přehlídky se orientovala s jedinou výjimkou na český repertoár současných autorů, který vznikl v roz-

ho vzniku především v ~~poněkud polopatiistickém~~ ^{poněkud polopatiistickém} ~~naivním~~ ^{naivním} ~~prezentování~~ ^{prezentování} hlavní ideje hry ale proti této ~~skutečnosti~~ ^{skutečnosti} tu stojí skutečnost druhá, totiž že

ho vzniku a působí dnes trochu naivně. Ale hudba a písň ~~uměleckým~~ ^{uměleckým} ~~záměry~~ ^{záměry} mají úroveň dobrou. Tento klad byl v představení byšického souboru ještě podtržen velmi pečlivým hudebním nastudováním ať už šlo o sólové party, či o party orchestrální. Navíc se projevila citlivost dirigenta i orchestru vůči hercům v míře, kterou nevidíme tak často na amatérských scénách. Režisér ~~se~~ ^{se} odvedl mimořádnou práci při organizaci rozsáhlého představení, dokázal sdělit přehledně příběh, dokázal i škrty přizpůsobit textovou předlohu možnostem souboru. Cíl, který si vytkl, totiž vkusným způsobem pobavit diváky a poskytnout jim dvě hodiny dobré pohody, splnil. Svůj podíl na ~~tom~~ ^{tom} splnění tohoto cíle mají samozřejmě i herci, kteří hráli s evidentní chutí a záplem, ačkoliv řada z nich stála na jevišti poprvé. Ale při všech těchto kladech byšického představení nemůžeme v pravém slova smyslu mluvit o režijní koncepci, která by přinášela nový pohled na už poněkud omšelou dramatickou předlohu, ~~poněkud omšelou~~ ^{poněkud omšelou} ~~zvolené~~ ^{zvolené} ~~prostředky herecké, výtvarné i režijní připomínaly více dobu vzniku hry, než současnost.~~ ^{prostředky herecké, výtvarné i režijní připomínaly více dobu vzniku hry, než současnost.} Aby inscenace poskytovala i ~~moderní~~ ^{moderní} ~~sovětský~~ ^{sovětský} ~~pohled na problematiku hry, muselo by nutně dojít ke koncepčnímu režijnímu posunu.~~ ^{pohled na problematiku hry, muselo by nutně dojít ke koncepčnímu režijnímu posunu.}

Divadelní soubor JZD Bystřice u Benešova - přesněji řečeno ~~dvoučlenná~~ ^{dvoučlenná} část tohoto souboru, reperzentovaná dvěma herečkami tohoto souboru - Marií Neradovou a Martinou Havlíčkovou - uvedla aktovku Nataši Tanské Duel. Na realizaci tohoto nesnadného textu, který má jen dvě dramatické postavy, problematiku na první pohled poněkud odlehlou od běžných problémů ~~našich~~ ^{našich} ~~současných~~ ^{současných} našich současných a stavebně je trochu konstrukcí, aby byla udržena základní dramatická situace souboje, prokázaly obě představitelky mimořádné herecké kvality, např. schopnost vést dialog, poslouchat partnera a vycházet z něj, schopnost jemné psychologické kresby dramatické postavy, schopnost vnitřní i vnější charakteristiky, smysl pro výstavbu role, v dramatické situaci i výstavbu konfliktu. Díky těmto hereckým kvalitám dostala se odlehlá problematika hry do ~~obecně lidské~~ ^{obecně lidské} ~~zobecnující~~ ^{zobecnující} roviny, přístupné každému vnímavému a pozornému divákovi. Po stránce režijní jde o hereckou režii /Marie Neradová/ se všemi klady i zápory. Klady v herecké práci, nedostatky ve přesnější výstavbě celku a scénografickém řešení. Představení by asi prospělo, kdyby nebylo hráno na jevišti, ale v sále co nejblíže diváků.

DS Vydra ZV ROH Vitana^{DR} Býšice

Vl.Dvořák - Zl.Petr: Sto dukátů za Juana

Známa komedie s písničkami, soudě podle návštěvy, potěšila diváky. Soubor hrál s nimi. Škrty a úpravami, bez režijního posunu a odlehčení. Uvolněný půdorys sice podpořil herecké akce, ale byl doplněn kaširovanou dekorací a malovanými kulisami, které inscenaci příliš nepomáhaly. Největším kladem představení byly dobře připravené písničky ať už jde o sólové party, či o orchestr s dirigentem Jar. Mocem. Práce na hře byla ~~omna~~ co do šíře a organizace mimořádná a pro dnešní praxi amatérského divadla až neobvyklá. Ambiciósní soubor hrál dnes už trochu naivní text s neobyčejnou chutí. Zkušený režisér si kladl jediný cíl: pobavit. To se podařilo, škoda jen, že zvolené prostředky herecké, výtvarné i režijní, více připomínaly dobu vzniku hry, než dobu nynější.

Jan Pavlíček

10.4. 1986

Divadelní soubor K.J.Erbena SKP Žebrák

Jiří Hubač: Dům na nebesích

Soubor si vybral jednu z nejlepších a nejvděčnějších her naší současné dramatiky, ve které autor prokazuje cit pro situaci, živý dialog i bohatě charakterizované a herecky velmi vděčné postavy. Bohužel, má všeho bylo režijně málo využito. - Předloha ukazuje na ústřední postavě Kláry sílu ženy se všemi přednostmi i nedostatky, ženy, která přes potíže s lehkomyšlným tátou i snahou vést svého mladšího bratra po svém, jde nesmlouvavě a tvrdě za svým cílem. Stačí chvílka, aby se vše rozpadlo, ale ona má sílu stavět znovu ze střepů nový život. Soubor, ale hlavně režisér, zůstal tentokrát hodně dlužen v práci s hercem, která je v této hře nesmírně důležitá. Ani se scénografií si příliš režie nelámala hlavu a hercům nepomohla, spíše naopak. Inscenace by měla stále oscilovat mezi veselým a vážným v atmosféře, která vyrůstá z charakterů z narůstajících konfliktů, z Klářina zápasu se všemi i se sebou samou. - Nutno pochválit dramaturgický výběr, odpovídající typovému obsazení i některé herecké výkony např. Carda a Karel. Režie zřejmě nedostatečně pracovala s herci, nechala je tvořit "po mání", což při obtížnosti charakteristiky postav např. Kláry, paní domácí či Eriky není možné. Ve většině zůstalo jednání jen ve verbální poloze, nebyly vytvořeny situace, kontury vztahů zůstaly matné a nepřesvědčivé, chyběly i základní znaky průběžného jednání, divákoví nebyla ozřejmena ani některá základní dějová fakta. Konflikty byly často jen verbálně sděleny, herecky nepřipraveny šly do ztracena bez potřebného dopadu na diváka. Předloha nutně potřebovala škrty, neměnný rytmus a nevýrazné jen slovní jednání místy až nudilo. Scéna příliš hercům ani aranžmá nepomohla, nebyla někdy ani dodržena pravidla půdorysu, divák se tedy ne vždy orientoval kdo a kam odchází. Zkušený žebračský soubor tentokrát moc nepotěšil výsledným tvarem. Kladme si otázku, zda mu vůbec záleželo na výsledku inscenace na krajské přehlídce, když za sedm měsíců nedokázal kromě 2-3 čtených zkoušek zapracovat na nedostatkách, které jim už v říjnu m.r. byly sděleny.

M 11.4.1986

Šindelář

Krajská soutěžní přehlídka venkovských divadelních souborů 1986
Divadelní soubor JZD Bystřice u Benešova
Kulturní dům Žleby 18. dubna 1986

Azat Abdullin

TŘINÁCTÝ PŘEDSEDA

Hra baškirského autora A. Abdulina patří v Sovětském svazu k výrazným jevům dramatické literatury posledních let. Vyvolává stále živý zájem diváků, ale i spory kritiky. Nutí diváky přemýšlet o vzájemném vztahu umění skutečnosti, o umělci jako občanu, jehož morální povinností je přesvědčivě reagovat na otázky, které klade doba.

Jde v podstatě o soud nad předsedou kolchozu, který svým řízením zanedbaného kolchozu narušil rozvojem přidružené výroby některé zákony, platící v dané chvíli v sovětském zemědělství, ale tím zároveň dovedl kolchoz k vynikajícím výsledkům, k bohatému materiálnímu i duchovnímu rozkvětu.

Hra předvádí dvě souběžné probíhající rekonstrukce, na kterých se předseda podílel. Rekonstrukci hospodářství a rekonstrukci lidského vědomí.

Na předsedovi je cenné, že vrátil lidem důvěru v kolchoz, v jejich vlastní síly, k sobě samým.

Poprvé v sovětské dramatice posledních let je na úrovni státnického myšlení pojednan problém, jehož řešení by mohlo aktivně působit na racionální využití pracovních rezerv. Dále je v Abdullinově hře zachyceno, jak je práce aktivně propojena s veškerým duchovním uspořádáním člověka.

Je zajímavější sledovat jak se zachovají u soudu kolchozníci, t.j. dokážou-li samostatně myslet a jednat, na čemž má rovněž předseda podíl /17 let řídit kolchoz/, než se dovědět, jak to dopadne s předsedou. Příklad, který hra podává mluví nejen o ekonomickém efektu, ale i o efektu morálním.

Proti prázdnému formalismu, který projevuje místní vedení, je ve jménu života postavena tvůrčí iniciativa zdola.

ODBORNÉ HODNOCENÍ
STŘEDOČESKÉ PŘEHLÍDKY V AMOVSKÝCH DIVADELNÍCH SOUBORÁCH

Kulturní dům v Libici n.O. a divadlo ve Žlebech byly od 10. do 19. dubna 1986 místy, v nichž se již tradičně uskutečnila Krajská soutěžní přehlídka vesnických a zemědělských divadelních souborů Středočeského kraje. V jejím názvu se objevilo namísto obligátního "vesnických a zemědělských" nové označení "venkovských", které předznamenalo připravované změny v koncepci této středočeské přehlídky. Od příštího roku bude přehlídka otevřena pro nejrozličnější druhy divadelních souborů z obcí s počtem obyvatel do 10 tisíc, s výjimkou tzv. krajsky sledovaných souborů z míst, která mají status města. Podmínky soutěže jsou však poněkud složitější. Středočeské soubory s nimi byly seznámeny prostřednictvím nově vydaného statutu přehlídky.

Letošní přehlídka přinesla 7 představení, z nichž 5 bylo soutěžních. Libickou část zahájil DS K.J. Erbena SKP Žebrák s inscenací Hubačovy hry Dům na nebesích, soubor Vydra ZV ROH Vitana n.p. Byšice uvedl zde hudební komedii Zdenka Petra a Vladimíra Dvořáka Sto dukátů za Juana a DS JZD SKP z Bystřice u Benešova inscenaci aktovky Nataši Tanské Duel. Žlebskou část přehlídky zahájil s mimosoutěžním představením hry Jaromíra Sypala Kouzelník Dik dětský divadelní soubor při DS Tyl KaSS Žleby, DS Vojan SKZ Libice n.O. uvedl pohádku Josefa Lada O statečném princezně v dramatinaci Bedřicha Čapka pod názvem Princezna Máňa, DS z Bystřice u Benešova vystoupil se svou druhou soutěžní inscenací: Azat Abdullin - Třináctý předseda, přehlídku uzavřelo hostující Tylovo divadlo OB z Ořechova u Brna se svou inscenací Tallerovy Komédie o chytrosti.

Až na Abdullinova Třináctého předsedu se dramaturgie přehlídky orientovala na hry současných českých autorů. S výjimkou hry Sto dukátů za Juana šlo o předlohy, které vznikly v posledních deseti letech. Toto omezení nikterak neubližovalo tématické ani žánrové pestrosti přehlídky. Lze konstatovat, že volba textových předloh byla vědomě vedena společenskými cíli, byť umělecká úroveň jednotlivých titulů je různá a otevírala široké pole dramaturgické práce. Bezesporně nejzávažnější společenskou

problematiku přinesla publicistická hra A. Abdullina Třináctý předseda, která se zabývá rozporem mezi společenským vývojem a přežitými právními normami, které tomuto vývoji brání.

Nezůstalo jen při různosti umělecké úrovně textových předloh, různá byla i úroveň jejich jevištní realizace. Měřeno kritérii přehlídky vyspělých amatérských souborů Středočeského kraje, pouze dvě inscenace z pěti lze označit jako nadprůměrné, přičemž tři zbývající nedosáhly ani průměru. Příčiny této ne příliš radostné bilance jsou různé.

Inscenace Hubačova Domu na nebesích souboru ze Žebráku v režii Františka Lorence trpí především absencí režijní koncepce. Příběh, situace, konflikt i vztahy se odehrávají pouze ve slovní rovině. O všem se na jevišti mluví, ale nejedná. Chybí průběžné jednání dramatických postav. Rozsáhlý text Hubačovy hry se hraje téměř bez škrťů. Větší uvážené škrty by inscenaci nesporně prospěly. Voelku dobré typové obsazení i vyhovující řešení jevištního prostoru nemohly samy o sobě přispět k dosažení zdařilejšího inscenačního výsledku.

Inscenace hry Princezna Máňa libického souboru v režii Jaroslava Vondrušky má své největší problémy v dramaturgiiko-režijní práci. Režisér se téměř pietně držel textové předlohy a nevytvořil dramaturgicko-režijní koncepci, která by tvůrčím způsobem předlohu zpracovala a vyložila. Problémem inscenace jsou i nedostatečně vybudované vztahy některých postav. Svoji pozornost by si zasloužily i situace - rozvedení situací, které dávají možnost k uplatnění humoru v inscenaci. S tím souvisí potřeba přesnější výstavby jednotlivých situací i celých obrazů, aby představení netrpělo rozvleklostí. Nasnadě je i potřeba upřesnění základních expozičních a dějových faktů, které často zanikají přehlášeny akcemi vedlejšími. Sympatická snaha souboru inscenovat látku, která je svým způsobem nová, nalezení formy jak zapojit nové členy v úkolech adekvátních jejich zkušenostem i evidentní snaha režie naplnit hru jevištní akcí, pro dětské publikum tak potřebnou, nebyla tentokrát korunována úspěchem srovnatelným s předchozí inscenací souboru pro děti (Jak rozesmát princeznu). Režisér i herci zpracovali přehledně příběh pohádky, který se odvíjí v iluzivně pojedna-

ném divadelním prostoru prostředky iluzivního divadla. A právě volba těchto prostředků byla pro soubor svazující. Nepodařilo se čelit úskalí textové předlohy, jejíž zdroje jsou v Ladově vyprávění, jehož jevištní realizace by si nejspíše vyžadovala předvádění v obrazech, protože Ladův materiál se vzpírá iluzivnímu převodu, jak jej uskutečnil Bedřich Čapek.

Ani inscenaci hry Sto dukátů za Juana byšického souboru v režii Stanislava Roba se nestala ve své kvalitě nadprůměrnou. V kontextu letošní přehlídky venkovských souborů byla jakýmsi dobrým průměrem. Textová předloha, kterou soubor zvolil, je nutně poznamenána dobou svého vzniku a ať chceme či ne, působí dnes trochu naivně. Jistou kvalitou však stále zůstává hudební složka komedie. Tento klad byl v představení byšického souboru podtržen velmi pečlivým hudebním nastudováním (Jaroslav Moc - cena). Navíc se projevila citlivost dirigenta i orchestru vůči hercům v míře, kterou na amatérských scénách nevidíme tak často! Režisér odvedl mimořádnou práci při organizaci rozsáhlého představení, dokázal sdělit přehledně příběh, dokázal i škrty přizpůsobit textovou předlohu možnostem souboru. Cíl, který si vytkl, totiž vkusným způsobem pobavit diváky a poskytnout jim dvě hodiny dobré pohody, splnil. Svůj podíl na splnění tohoto cíle mají samozřejmě i herci, kteří hráli s evidentní chutí a zápal, ačkoliv řada z nich stála na jevišti poprvé. Ale při všech těchto kladech byšického představení nemůžeme v pravém slova smyslu mluvit o režijní koncepci, která by přinášela nový pohled na už poněkud omšelou dramatickou předlohu. Zvolené prostředky herecké, výtvarné i režijní připomínaly více dobu vzniku hry, než současnost. Aby inscenace poskytovala i současný pohled na problematiku hry, muselo by nutně dojít ke koncepčnímu režijnímu posunu. A k tomu nedošlo.

Na tomto místě je již zřejmé, že obě inscenace, které byly úvodem označeny za nadprůměrné, vznikly v jednom souboru. Je to tak. V jedné z inscenací je soubor z Bystřice u Benešova reprezentován na scéně pouze dvěma herečkami - Marií Weradovou a Martinou Havlíčkovou, které v režii první z nich nastudovaly Tanské aktovku Duel. Na realizaci tohoto nesnadného textu, který je stavebně více méně konstrukcí, a který se zabývá problemati-

kou na první pohled poněkud odlehlou od běžných problémů našich současníků, prokázaly obě představitelky mimořádné herecké kvality (ceny za ženské herecké výkony). Dočkal se jím přímot základní dramatickou situaci. souboje, prokázaly m.j. schopnost jemné psychologické kresby dramatické postavy, schopnost vnitřní i vnější charakteristiky, smysl pro výstavbu role v dramatické situaci i výstavbu konfliktu. Díky těmto hereckým kvalitám se dostala odlehlá problematika hry do zobecňující roviny, přístupné každému vnímavému a pozornému divákovi.

Po stránce režijní jde o hereckou režii se všemi jejími klady i zápory. Klady v herecké práci, nedostatky zejména v přesnější výstavbě celku a scénografickém řešení.

V druhé z inscenací bystřického souboru, uvedených na přehlídce, byl oproti té první využit celý herecký soubor. Hra baškirského autora Azata Abdullina Třináctý předseda, kterou soubor nastudoval v režii Ludvíka Němce st., patří v Sovětském svazu k výrazným jevům dramatické literatury posledního desetiletí. Svou tematikou vyvolává živý zájem diváků, ale i spory kritiky. Jde v podstatě o soud nad předsedou kolchozu, který svým řízením a rozvojem přidružené výroby dovedl kolchoz k vynikajícím výsledkům, bohatému materiálnímu, ale i duchovnímu rozkvětu. Narušil přitom některé zákony, platící v dané chvíli v sovětském zemědělství. Je to hra neobvykle aktuální, zvláště nyní po XXVII. sjezdu KSSS. Ve hře se ukazuje, že předseda se podílel za 17 let svého vedení kolchozu vlastně na dvou "rekonstrukcích". Rekonstrukci hospodářství a rekonstrukci lidského vědomí. Vrátil lidem důvěru v kolchoz, ve vlastní síly. Lidská práce je v Abdullinově hře zachycena s aktivním propojením na veškeré duchovní uspořádání člověka. Příklad, který působí, svědčí nejen o ekonomickém efektu, ale i o efektu morálním.

Po zásluze byly odměněny dramaturgický výběr a režijní práce L.Němce (cena za dramaturgii a režii). Režisér vytvořil čisté, soustředěné, lidsky pravdivé představení. Hru vykládá se smyslem pro pochopení základních ideově uměleckých záměrů autora. Na jednoduchém půdorysu soudní síně, který se na jevišti vždy dosti těžce vytváří, nechává ve skromných mizanscénách odehrát, tu více - tu méně zkušeně, propracované herecké party. Nezanedbává

ani náročnou kolektivní souhru a "davové reakce". Ve vcelku vyrovnaných hereckých výkonech celého souboru na sebe upozorní výkony M.Havlíčkové (Chalida - cena), S.Rýdlové (Traktoristka), J.Němcové (Sauban), ale i J.Bareše (Zakirov). Oproti uvedení inscenace na přehlídce vyspělých DS se prohloubila herecká práce P.Němce (Prokurátor) a herců krajících Předsedu senátu s přísedícími. Dobrou hereckou prací zasvítil promyšlený, úsporný výkon L.Němce st. v roli Předsedy Sagadějeva (cena).

Další práce na zvýšení napětí první poloviny hry zvýrazněním konfliktu kolchozníků s představiteli soudu, dosažení pocitu větší stísněnosti kolchozníků u odvolacího soudu v hlavním městě a dosažení větší řemeslné rutiny a věčnosti u představitelů soudu v první části hry, je příslibem ještě větší působivosti této vysoce angažované inscenace.

Bystřické provedení Třináctého předsedy získalo cenu za nejlepší inscenaci krajské přehlídky venkovských divadelních souborů a bylo doporučeno na 1. místě k účasti na národní přehlídce ve Vsokém nad Jizerou. Na 2. místě byla doporučena inscenace hry Duel téhož souboru. Nastala tak situace vpravdě ojedinělá, neboť nebývá obvyklé, aby byl jeden soubor doporučován na národní přehlídku se dvěma inscenacemi současně. Stalo se tak oprávněně na základě dosažených výsledků práce bystřického souboru.